

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

HEZKUNTZA, UNIBERTSITATE
ETA IKERKETA SAILA

DEPARTAMENTO DE EDUCACIÓN,
UNIVERSIDADES E INVESTIGACIÓN

**HEZKUNTZA PREMIA BEREZIAK
DERRIGORREZKO BIGARREN HEZKUNTZAN**

Egileak:

Angel de Carlos García
Amaia Arregi Martínez
José Ramón Ugariza Ozerin
María José Lobato Fraile

AURKEZPENA

Eskola muinbakar eta integratzaile batek ikaslegoaren hezkuntza beharrian ugariak onartu behar ditu eta, ezberdintasun hori kontuan hartuz, eragozpen gehiago dutenen alde, hezkuntza premia bereziak dituztenen alde, alegia, lehentasunezko jarduera eta estrategia bereziak eskaini.

Arrazoi ezberdinek eragindako aniztasun horri aurre egiteak etapa honetan zehar ikasle guztien eta haietako bakoitzaren hezkuntza beharrianei erantzutera datozen curriculum egokitzapenak antolatzea eskatzen du.

Hezkuntza premia berezidun ikasleentzako hezkuntza helburuak gainontzeko ikaslegoarentzako ezarritakoak dira: garapen pertsonal eta sozial zabalena lortzea, ahalik eta hezkuntza testuinguru normalduenean. Helburu hori erdiestekotan ezinbestean egokitu eta malgutu behar ditu bere egiturak Hezkuntza Sistemak, horrela ikasleen beharrian orokor zein berarizkoei erantzun ahalik eta egokien bat eman ahal izateko.

Pedagogi Berrikuntzarako Zuzendaritzak, gizartearentzat bere kide orenen, hezkuntza premia berezidunak barne, eskolatzeak duen garrantziaz oharturik, testuinguru orohartzaile batean hezkuntza-erantzun egoki bat ematea ahalbidetzen duten laguntza eta orientabiderako tresnak eskaintzea nahi du.

Ildo horretan, dokumentu honek hainbat ikasle taldek agertzen dituen ezaugarri eta beharrian orokorreari buruzko informazioa eskaini nahi dio irakaslegoari, bertan aurkezten diren jarraipen eta strategiak egoera ezberdinetan irakaslegoaren eskuharmena planteatzerakoan abiapuntu gerta daitezkelakoan.

Edurne Gumuzio Añibarro
Pedagogi berrikuntzarako zuzendaria

Aurkibidea

LEHEN ZATIA

DERRIGORREZKO BIGARREN HEZKUNTZAREN EZAUGARRI OROKORRAK

Sarrera	3
Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzaren printzipioak eta xedeak.....	3
Curriculumaren antolamendua	4
Aniztasunarekiko arreta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan.....	3

BIGARREN ZATIA

HEZKUNTZA-PREMIA BEREZIAK DITUZTEN IKASLEAK DERRIGORREZKO BIGARREN HEZKUNTZAN

Mugimen urriko ikasleak	10
Gaitasun handiko ikasleak.....	14
Adimen urriko ikasleak	18
Autismoa eta bestelako garapen-nahasteak dituzten ikasleak.....	22
Gizarte eta famili ingurune kaltetuei lotutako HPBak dituzten ikasleak	26
Ikusmen urriko ikasleak	30
Entzumen urriko ikasleak.....	37

HIRUGARREN ZATIA

HEZKUNTZA-ERANTZUNAREN ANTOLAMENDUA

Hezkuntza-prozesua indibidualizatzeko irizpide orokorrak.....	45
Taldearen curriculuma definitzeko eredu bat.....	54
HPBak dituzten ikasleentzako erantzunaren antolamendua.....	61

Lehen Zatia

Derrigorrezko Bigarren
Hezkuntzaren Ezaugarri Orokorrak

Sarrera

Hezkuntza-etapa honetan, berezko zentzua duen hezkuntza-prozesu baten inguruko ideia ondorengo ikasketetarako prestakuntzaren edo, hala badagokio, lan-mundurako prestakuntzaren inguruko ideiarekin orekatzeko beharra aipatzen da. Bi ideia horietan, hain zuzen, eta hezkuntza-etapa honen oinarritzko eta derrigorrezko izaera kontuan izanik antzeman daitezke bestelako faktore psikopedagogikoak eta etapa banatuta dagoen bi zikloen azterketatik ondorioztatzen diren ezaugarri ugari.

Etapa honetan lortu nahi diren helburuek neurri handi batean soilik akademikoak diren eremuak gainditzen dituzte, gizartearen eskari sozialei eta kulturei erantzun nahi baitzaie ikasle guztiek murgilduta dauden gizarte horretan kide aktibo eta arduratsu izatea lortuko dutela ziurtatzearen.

Proposatutako ahalik eta helburu gehienak lortzeko, ikasleen ikaskuntza eta garapen-prozesuak ez ezik, norbere ezaugarriak eta interesak hartu behar dira kontuan, ikaskuntza horien osagai izan behar duten ezagutzak aintzat hartuz, eta disziplinak beste helburu batzuk lortzeko bitarteko bat direla jakinik. Eskari sozial horri esker, ikasleak bereizteko praktika tradizionalak gutxinaka-gutxinaka alde batera utzi eta urritasunak dituzten ikasleak eskolan, lanean eta, orokorrean, komunitatean integratzeko joera hartu da.

Gaur egun hezkuntza-premia bereziekin eskolatutako ikasleak gero eta gehiago direla eta aniztasuna hezkuntza-printzipio gisa onartzen dugula kontuan izanik hezkuntzaren esku-hartzearen osagaiak definitu behar ditugu, ikasle horietako bakoitzari bere ohiko giroa aintzat hartuz egokitzearen, eta testuinguru jakin batean eta denbora mugatu batzuetan zehar helburu jakin batzuetara bideratzearen.

Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzaren printzipioak eta xedeak

Edozein hezkuntzaren izaera soziala eta kulturala praktika eta iharduera batzuek osatzen dute, eta horien bidez giza taldeek beren kideei laguntzen diete antolatutako esperientzia kulturala bere egiten, beren garapen indibiduala eta soziala lortzearen.

Hezkuntzaren balio sozial horrek, hain zuzen, alderdi akademikoez gain gizartearen eta berau osatzen duten pertsonen interesekin dituen erlazioak aipatzea eragiten die prestakuntza-tarte bakoitzaren ezaugarri diren xedei eta printzipioei.

Ildo horretatik, Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzari (DBH) zentzua ematen dion oinarritzko jarraibideetako bat ikasleek kulturaren oinarritzko elementuak bere egitea eta horietan sakontzea da, errealitatea hobeto interpretatzeko eta errealitate horretan sortzen zaizkien arazoei tresna, ezagutza eta jarrera egokiarekin irtenbidea emateko.

Beste xedeetako bat prestakuntza jarraitzea da, ikasleei ondorengo ikasketetara edo Lanbide-Heziketari eta lan-munduari lotutako prestakuntza-prozesuetara sartzea ahalbidetzeko.

Bi xede horiek ondoren adierazitako hitzetan agertzen dira: *“Ikasle guztiei kulturaren oinarrizko osagaiak transmititzea, betebeharrak eta eskubideak betetzeko hezitzea eta bizitza aktiboan sartzeko edo Erdi-Mailako Berriazko Lanbide-Heziketan edo Batxilergoan sartzeko prestatzea”*.(LOGSEren 14. art.).

Bi xede horiei erantzuteko asmoarekin, etapa honen antolamendua bi oinarrizko printzipio osagarrik zuzentzen dute: muinbakartasuna eta aniztasunarekiko arreta. Planteamendu horretan oinarrituta, alde batetik, prestakuntza balioanitzea eskaini nahi da, ikasle guztientzako amankomunak diren edukin-nukleo baten bitartez eta, bestetik, bigarren zikloan zehar curriculum-edukinak gutxinaka-gutxinaka bereizi nahi dira, ikasleek aukeratzeko duten tarte edo gunea pixkanaka zabalduz.

Etaparen helburuek eremu akademiko soila gainditu eta ondoren adierazitako gaitasunei lotutako funtsezko alderdiak barne hartzen dituzte: arazo erreala aztertu eta konpontzea, kritikarako sena eta sormena garatu eta praktikatzeko, hiritar-lankidetzarako, elkartasuneko eta talde-lanerako ohiturak hartu eta praktikatzeko.

Curriculumaren antolamendua

Arlotzat etapako helburu orokorren asmoak helburu, edukin, etab.etan artikulatzen duen curriculum-unitate gisa hartzen da. OCDn adierazi bezala, tradizioz ia soilik espezializazio akademikoari eta zientifikoari lotutako eskola-disziplinek baino gehiago, arloak izaera teorikoa eta funtzionala duten edukinak elkar lotu ahal izateko esparrua osatzen du, hala, ikaskuntza integratzaileagoa eta baliagarriagoa sustatzen baita errealitatea ulertzeko eta bertan nahiz bere gainean iharduteko.

Arloa OCD garatzeko tresna irekia eta malgua da, ikastetxeei eta irakasleei autonomiaz jokatzeko margina zabala uzten baitie curriculumaren zehazteko garaian, eta hezkuntza-premia bereziak dituzten horiek barne direla ikasleen aniztasunari arreta eskaintzeko beharrezkoak diren aukerakotasun-planteamenduak hobeto barneratzea ahalbidetzen du.

Curriculum-arloek gaitasunak garatzeko beharrezkoak diren edukin guztiak taldetan banatu eta talde horiei izena ematen diete. Edukinen sailkapen horretan, historian zehar ezagutza egituratu duten disziplina tradizionalak esku hartzen dute; ordea, arloen eta dagozkien edukin izen berriak ikasleak bere gaitasunak garatzeko behar duen horretara egokitu dira.

Aniztasunarekiko arreta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan

Gaur egun, Hezkuntza-Sistema baten eta ikastetxe baten kalitatea ikasleen aniztasunari, desberdintasunei eta berezitasunei erantzun egokia emateko duen gaitasunaren arabera neurtzen da gehinbat, eta horretan denok ados gaudela esan daiteke.

Curriculumaren ikuspegitik, aniztasunari arreta eskaintzeko bide bat baino gehiago dago eta ez dira bide alternatibo gisa hartu behar, aldi bereko bide edo bide osagarri gisa baizik. Hala, LOGSEk eta lege hau garatzen duten Dekretuek aniztasunari arreta eskaintzeko bide esanguratsuena eta garrantzitsuena curriculumaren izaera irekia eta malgua dela adierazten dute. Bide horrek, aurrikusitako zehaztopen-maila desberdinen bidez, ikastetxe bakoitzeko ikasleen, ikastalde bakoitzaren eta, azkenik, ikasle jakin bakoitzaren ezaugarriei egokitutako hezkuntza-iharduna ahalbidetu behar du.

Aginduzko curriculum-egokitzeko eta zehazteko aukera horren aurrean, etapa eta maila guztietarako curriculum-eredu amankomun bat aukeratu da, eta bertan aniztasunari arreta eskaintzeko eta hezkuntza-premia bereziei erantzuteko ahalmena ematen dioten ezaugarri batzuk ezarri dira. Hona hemen ezaugarri horietako batzuk:

- Hainbat gaitasunen garapena sustatzea, berdintasunaren ikuspegitik tradizioz ahaztu izan diren garapenaren alderdiak asumituz eta, hala, ikasle bakoitzaren osotasuna neurri handiagoan asumitzea ahalbidetuz.
- Une bakoitzeko premia psikopedagogikoetara egokitutako curriculum-antolamenduak ezartzea.
- Ikaskuntzaren alderdi praktikoak eta funtzionalak azpimarratzen dira.
- Orientabide-dinamika sustatzen da, tutoretzaren eta orientatzailearen aholkularitzaren inguruan banatutako irakasle-taldeen zereginean oinarritua.

Muinbakartasunak ikasgelako aniztasuna onartzea eta, horren ondorioz, aniztasunari arreta eskatzen zaion talde batean hezkuntza-arloko esku-hartzea dakar berekin, diferentziak errespetatuz eta desberdintasunak konpentsatuz.

Izaera muinbakarreko irakaskuntza batean aniztasuna onartzeko eta aztertzeko, etapa honi programa amankomunaren eta ekintza dibertsifikatuaren artean behar adina oreka izatea ahalbidetzen duten elementuak eman behar zaizkio, subjektuen gaitasunak ahal den guztia garatzeko.

Curriculumaren ikuskerak berak hezkuntza-egoerak testuinguru desberdinetara pixkanaka egokitzea (ikastetxea, ikasgela, norbanakoa) ahalbidetzen du, irakaskuntza/ikasuntza prozesuak ikasle-talde baten ezaugarrietara egokitu arte. Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan, aniztasunarekiko arretak erabakiak hartzean adieraziko den etengabeko zehaztopen-lana esan nahi du, Ikastetxearen Hezkuntza-Proiektua lantzetik hasi (IHP) eta Unitate Didaktikoetaraino, Ikastetxearen Curriculum-Proiektutik (ICP) eta etapako nahiz zikloko programazioetatik igaroz. Horiek landu eta

praktikara eramateko zereginen ikastetxeko irakasle guztiak daude inplikatur, maila desberdinetan: zuzendaritza-taldea, irakasle-taldea, ziklo, departamentu edo mintegi-taldea, eta beharrezkoa izanez gero Eskolaz Kanpoko Laguntza-Zerbitzuen aholkularitza.

Irakasle-taldearen elkarlan hau curriculumaren elementu desberdin guztien gogoetan eta ikasgeletan teoria eta praktika elkarlotzeko ahaleginen oinarritzen da.

Izaera orokorreko neurri horiei berariazko izaera duten beste neurri osagarri batzuk erasten zaizkie, hau da, Aukerakotasuna eta Hautazkotasuna batetik, eta, hezkuntza-ahalegina bestetik.

Neurri osagarri horiei aniztasunari arreta eskaintzeko aparteko neurriak gaineratu behar zaizkie, esaterako:

- Eskolatzeko-aldiaren malgutasuna, ikasle-motaren arabera iraupena gehituz edo murriztuz.
- Curriculum norbanakoari egokitzea.
- Curriculum desberdinak eratzea.